

En bæredygtig og progressiv socialpolitik

Vedtaget på x. landsledelsesmøde 2023-2024

Som socialister kæmper vi for et samfund, der favner alle mennesker. Derfor kæmper vi også for en progressiv og ambitiøs socialpolitik. Det nuværende kapitalistiske system opretholder og fremmer i høj grad social ulighed, og samtidig ekskluderer det en stor gruppe mennesker fra fællesskabet. SFU kæmper for et radikalt anderledes samfund end det kapitalistiske, men vi anerkender også at der i ethvert samfund vil være sociale problemer, og at der derfor altid er en socialpolitisk kamp. Det socialpolitiske område er komplekst og rummer mange forskellige grupper af mennesker med meget forskellige udfordringer og behov, men der er dog også nogle helt generelle problemer med den nuværende tilgang til socialpolitik: den baserer sig i høj grad på mistillid, kontrol og økonomisering.

Vi skal i stedet kæmpe for en socialpolitik baseret på inklusion, rettigheder og afkriminalisering. At være socialt udsat hænger i dag alt for ofte sammen med eksklusion og kriminalisering, der især skyldes samfundets indretning. Vores nuværende tilgang til det socialpolitiske område imødekommer på ingen måde borgernes behov, og derfor er der brug for en socialpolitisk vending. De berørte gruppers behov og udfordringer skal være grundlaget for ethvert socialpolitisk tiltag. SFUs forslag til en progressiv socialpolitik hviler på de tre fundamentale principper om inklusion, rettigheder og afkriminalisering.

Afkriminalisering af socialt udsathed

I dag handler meget socialpolitik i høj grad om at opretholde det borgerlige samfunds ideer om ønsket adfærd og om at fjerne socialt udsatte i stedet for at fjerne deres problemer. I bybilledet ses dette konkret ved at staten begrænser hjemløses mulighed for at være i det offentlige rum. Det sker gennem fjendtlig arkitektur, også kaldet 'Dark design'. Dark design er også integreret i lovgivning og i samfundets behandling af sociale udsatte. Det mener vi i SFU er forkert.

Social diskrimination er indlejret i det danske samfund og til stadighed negligeret. Udsatte borgere, såsom hjemløse og fattige, lever i skam skabt af strukturer og stereotypisering. Derfor skal der fra statens, såvel som medborgernes, side ske en anerkendelse af socialt udsatte borgeres værdighed; Det er først muligt at afhjælpe dem, hvis de får den anerkendelse, de fortjener.

I 2017 blev reglerne om zone- og lejrforbud og tiggeri loven indført. Det kriminaliserede i praksis hjemløshed, da lovgivningen gør såkaldt utryghedsskabende adfærd, såsom tiggeri og at sove på gaden sammen med andre hjemløse, ulovligt. Frem for at hjælpe hjemløse med at komme af gaden, fejer vi dem ind under gulvtæppet ved at udstøde socialt udsatte fra det offentlige rum. De udsatte i samfundet bliver henvist til fængslerne, gyderne og samfundets kanter. Dette er ikke værdigt, men det er heller ikke værdigt at være hjemløs. I SFU mener vi, at alle har ret til et tag over hovedet. Housing first er allerede blevet indført som landsdækkende princip for hjemløseindsatsen, nu skal der handling bag ordene.

Derfor går SFU ind for at:

- Afskaffe af zone- og lejrforbud og tiggeriloven. Det skal ikke være kriminelt at være hjemløs og fattig.
- Alle hjemløse i Danmark skal tilbydes en bolig uden betingelser inden 2030 gennem en national helhedsplan for indførelse af kommunal Housing First. For at sikre en succesfuld,

tværfaglig indsats skal kommuner, regioner, boligorganisationer og civilsamfundet inddrages i udformningen og implementeringen af lovgivningen.

- Hjemløse og udsatte på gaden skal ikke som udgangspunkt mødes af politiet, men i stedet mødes af socialarbejdere. Flere af politiets ressourcer skal i stedet gives til det akutte sociale omsorgsarbejde.
- Sociolancen, som den er set i København, skal indføres i alle landets regioner.
- Forpligte alle kommuner på at oprette udsatteråd og implementere udsattestrategier og -politikker.

Afkriminalisering af stofbrugere

Det er dog ikke kun hjemløse, der bliver kriminaliseret. I retssystemet er stofbrugere kriminelle, hvilket resulterer i at de ikke får den hjælp, de burde få. Stofbrugere skal ikke modtage bøder og domme, de skal modtage behandling og omsorg. I stedet for at bruge betydelige midler på strafferetlige tiltag går SFU ind for at overføre ressourcer fra politiet til det akutte sociale arbejde. De mennesker som er i et aktivt stofbrug, skal have mulighed for at kunne tage deres stoffer under sikre forhold, derfor er det vigtigt at man har fokus på skadesreduktion.

Stofbrugere har ofte komplekse problemer, hvor de enten ofte har en psykisk sygdom eller på anden måde er udsat. I dag bliver de sat i klemme mellem 2 stole, da de fx enten ikke kan få hjælp til deres psykiske sygdom på grund af deres stofbrug eller ikke kan få hjælp til deres stofbrug på grund af at de har en psykisk sygdom. Derfor er det vigtigt, at de institutioner, vi har bliver bedre til at arbejde sammen og kunne rumme mennesker med komplekse behov.

Derfor går SFU ind for at

- Legalisere af cannabis.
- Afkriminalisere narkotika til eget forbrug. Stofbrugere skal være patienter, ikke kriminelle.
- At oprette stofindtagelsesrum, hvor stofbrugere har mulighed for at tage deres stoffer i sikre og trygge rammer.
- Give adgang til rene sprøjter.

Unge på kanten af samfundet

Alt for mange socialt udsatte børn bliver i dag til socialt udsatte voksne. Derfor er det essentielt at vores socialpolitik tager et ekstraordinært fokus på ungdomsårene for at undgå social ulighed. Der kræver et fokus på trivsel, tillid og medbestemmelse, ikke uretfærdige krav, mistillid og rigide strukturer.

Vi anerkender at socialt udsattes behov kan være meget forskellige, uanset om de er sociale, mentale, fysiske eller andet. Fælles er dog at staten alt for ofte lader unge stå på egne ben for hurtigt og straffer dem, når de ikke kan følge med. Derfor skal der i overgangen mellem børne- og voksenlivet være ekstra fokus på den offentlige omsorg. Vi ser alt for ofte, at det er i denne periode, at socialt udsatte unge bliver sat i klemme. Det vil vi ændre på gennem en udvidelse af de tilbud, der allerede i dag eksisterer, mere økonomisk hjælp og en udvidelse af unges rettigheder. Fagpersonalet skal lettes for bureaukrati, og samtidig skal der sikres flere hænder, så fagpersonalet kan koncentrere sig i relationsarbejdet med den enkelte borger og sikre god dokumentation.

I dag er der alt for mange unge, der er blevet tabt af systemet og hverken er i arbejde eller under uddannelse. Vi mener at uddannelsessystemet skal være mere fleksibelt for at kunne rumme unge med alle slags udfordringer og give alle mulighed for at gennemføre en uddannelse. Samtidig skal udsatte unge mødes med et støttetilbud, der er tilpasset og udrustet til dem i stedet for jobcentre og overfladisk og generaliserende uddannelsesvejledning. Her skal de blive mødt af tillid og fleksibilitet, ikke mistillid og rigide krav. Unge skal selv have indflydelse på deres fremtid både i og udenfor arbejdsmarkedet.

Derfor går SFU ind for at:

- Oprette et separat tilbud der erstatter jobcentre og uddannelsesvejledning, hvor unge under 30 år uden for arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet i samarbejde med fagprofessionelle kan lægge en handleplan uden urimelige krav og mistro.
- oprette flere unge krisecentre, der kan tilbyde sengepladser, mad og omsorg til udsatte unge i hele landet.
- udvide loven om efterværn, så udsatte unge sikres en god overgang til voksenlivet ved blandt andet at udvide den til at gælde fra 15 år og op til 30, fjerne egenbetaling og give retskrav til efterværn hele ungdommen.
- oprette et tilbud til unge mellem 18-30 år, der ligesom børnetelefonen står til rådighed med psykisk førstehjælp og omsorg døgnet rundt.
- støtte udsatte unge bedre økonomisk ved blandt andet at fjerne aldersgrænsen på førtidspension, hæve uddannelseshjælpen til at være på niveau med kontanthjælpen og give tilskud til bolig, sundhed og fritidsaktiviteter.

En inkluderende handicappolitik

I vores samfund har borgere med handicap og funktionsnedsættelser ikke de samme muligheder som andre mennesker i samfundet. Det skyldes samfundsskabte barrierer, som gør et liv på lige fod med mennesker uden handicap og funktionsnedsættelser sværere. Vi skal skabe et samfund, der inkluderer mennesker med handicap, fordi alle fortjener et værdigt og godt liv. Rigtig mange unge uden uddannelse og arbejde har et handicap eller en funktionsnedsættelse. På samme måde har personer med handicap ikke samme mulighed for at bevare familiekontakt eller deltage i fritidsaktiviteter på lige fod med andre. At alle mennesker arbejder er ikke et mål i sig selv, men alle skal have mulighed for at arbejde. Mennesker med handicap skal ikke altid tilpasse sig samfundet, først og fremmest skal samfundet tilpasse sig alle mennesker. Dette skal bl.a. gøres gennem Universal Design.

Handicapområdet er meget komplekst, og det er løsningerne også. Men den grundlæggende tilgang må være at basere handicappolitik på borgernes behov. I dag har kommunerne ansvaret for handicapområdet og socialområdet, både når det kommer til drift, visitation og økonomi. Det skaber en dybt problematisk interessekonflikt, der medfører et helt håbløst niveau af forkerte og ulovlige afgørelser, fordi kommunerne i det korte løb kan spare penge på disse afgørelser. Alt for mange ressourcer spildes på uigennemskuelige afgørelser og på at kaste borgere rundt mellem offentlige institutioner. Det underminerer fuldstændig borgernes retssikkerhed. Beslutningerne bør tages så tæt på borgeren som muligt, så de beror på en faglig og inddragende vurdering og ikke på kontrolmani og økonomisering.

På arbejdsmarkedet skal og må arbejdsgiverne ikke diskriminere på grund af handicap, og derfor skal ingen fratages mulighederne for lige ansættelse eller udsættes for arbitrær og diskriminatorisk opsigelse. Desværre ser situationen anderledes ud. Dette problem skal afhjælpes bl.a. gennem en skærpelse af den lovfastsatte tilretningsforpligtelse for arbejdsgivere, ligesom et brud med denne forpligtelse skal have mere vidtgående konsekvenser for arbejdspladsen.

Handicappolitik handler dog ikke kun om serviceydelser, men også om hvordan vi fysisk indretter det offentlige rum. Det er afgørende at reel inklusion og tilgængelighed er i centrum lige fra de første trin i planlægningsprocesserne til den endelige implementering af infrastruktur og byplanlægning. I SFU mener vi at alle borgere frit bør kunne færdes i det offentlige rum, samt at alle borgere bør have uhindret adgang til samfundslivet - uafhængigt af fysiske eller sensoriske udfordringer. Dette gælder eksempelvis designet af bybilledet, adgangen til offentlig transport og opførelsen af offentlige bygninger. Dette kræver naturligvis i visse tilfælde flere økonomiske midler lokalt, eller øget mulighed for at bruge eksisterende midler. Men i flere tilfælde handler det også om, at tilgængelighed i bybilledet bør blive indtænkt tidligt i processen.

Derfor går SFU ind for at:

- Gennemføre en omstrukturering af handicapområdet og socialområdet, der adskiller myndighedsansvaret for drift, visitation og økonomi og sætter mennesket i centrum.
- Forpligte offentlige myndigheder på at kommunikere i lettilgængeligt sprog, så mennesker med kognitive handicap og læsevanskeligheder kan forstå det.
- Udvide ordningen om handicaptillæg til SU, så det omfatter alle SU-berettigede uddannelser, og alle med psykiske eller fysiske sygdomme har mulighed for at få handicaptillæg.
- Sikre flere handicaptilgængelige boliger ved at investere i, og forpligte almene boligselskaber til at bygge og renovere tilgængeligt.
- Alle borgere med handicap, der har behov for assistance til primære, daglige gøremål, skal have ret og offentlig støtte til selvstyret, personlig handicaphjælp.
- FN's konvention om rettigheder for personer med handicap inkorporeres i dansk ret.
- Man skal have lige ret til behandlingsmuligheder i hele landet. Det skal ikke være nødvendigt at flytte kommune for at få adgang til fyldestgørende behandling.

Begrebs- og ordforklaring:

Efterværn: Efterværn refererer til den støtte og opfølgning, der gives til unge mellem 18 og 22 år, der har forladt eller er blevet udskrevet fra anbringelse, plejefamilie eller institution. Målet er at sikre en glidende overgang til selvstændigt voksenliv og hjælpe med at håndtere udfordringer som bolig, uddannelse og beskæftigelse.

Dark design: En design- og arkitekturpraksis i det offentlige rum, hvis mål er at forhindre uønsket adfærd. Ordet bruges ofte til at beskrive byindretning, der gør ophold i byen besværligt for især udsatte mennesker, såsom bænke indrettet med gelænder, der gør det umuligt for hjemløse at sove på dem.

Handicaptillæg: Handicaptillæg refererer til en økonomisk støtte eller ydelse, der gives til personer med handicap for at dække ekstra omkostninger forbundet med deres særlige behov. Dette kan omfatte udgifter til medicin, behandlinger eller hjælpemidler.

Housing first: Housing First er en tilgang til at håndtere hjemløshed, der fokuserer på at give stabil bolig som det første skridt, før andre problemer som misbrug eller mentale sundhedsproblemer adresseres. Tanken er, at en stabil bolig skaber en mere solid base for at tackle andre sociale udfordringer.

Sociolance: En “social ambulance” der udtrykker til situationer, hvor det kan være svært at vurdere, om der er behov for en lægefaglig eller lovlig indsats. Målet er at sikre den rette sociale og sundhedsfaglige indsats.

Universal design: er et designprincip, som er udviklet i sammenhæng med forbuddet mod handicapdiskrimination, og betyder som begreb at udforme produkter, omgivelser, ordninger og tilbud, således at de i videst muligt omfang kan anvendes af alle personer uden behov for tilpasning eller særlig udformning.

Kontrolmani: Kontrolmani indenfor den offentlige sektor kendetegnes af et overdrevent ønske om detailstyring og kontrol af den offentlige service, der udbydes.